

Asia: VN/35359/2022

Lausuntopyyntö: Kasvutyöryhmä

Lausunnonantajan lausunto

Millä konkreettisilla toimenpiteillä voitaisiin vauhdittaa talouskasvua kestäväällä ja julkista taloutta vahvistavalla tavalla? Esitelkää kolme vaikuttavinta toimenpidettä.

Ilmastorahasto Oy:n lausunto valtionvarainministeriön poikkihallinnolliselle kasvutyöryhmälle

Ilmastorahasto kiittää mahdollisuudesta osallistua kasvutyöryhmän selvitykseen. Työryhmän tehtävänä on selvittää kevään 2023 hallitusneuvotteluihin mennessä mahdollisia toimia, joilla voitaisiin vauhdittaa talouskasvua kestäväällä ja julkista taloutta vahvistavalla tavalla.

Työryhmän lausuntopyyntö nostaa vihreän siirtymän mahdollisuuksien hyödyntämisen yhdeksi tunnistetuksi teemaksi talouskasvun vauhdittamiseksi. Ilmastorahaston vastauksessa keskitytään erityisesti yhtiön toiminnalle keskeiseen vihreän siirtymän mahdollisuuksien hyödyntämiseen rahoittajanäkökulmasta, havainnollistaen vihreän siirtymän vauhdittamisen tukemiseen tarvittavan rahoituksen määrää, pullonkauloja sekä Ilmastorahaston roolia osana toimien vauhdittamista.

Vihreän siirtymän rahoitukseen liittyviä kysymyksiä julkisen rahoituksen näkökulmasta on käsitelty laajemmin VM:n, YM:n ja TEM:n yhteisessä Vihreän siirtymän rahoituksen työryhmän loppuraportilla sekä tähän liittyneeseen TEM:n omaan julkaisuun Vihreän siirtymän rahoitus kasvupolitiikan osana.

Ilmastonmuutosta torjuvia investointeja on tarve kiihdyttää Suomessa ja maailmalla lähivuosina, ja murros tuo suomalaisille yrityksille valtavan vientipotentiaalin.

McKinsey arvioi jopa 3500 miljardin dollarin vuotuisten lisäinvestointien tarpeen globaalisti vuoteen 2050 saakka nettonollatavoitteen saavuttamiseksi, BCG puolestaan arvioi noin 29 miljardin euron vuotuisen lisäinvestointitarpeen Pohjoismaissa samalla aikajaksolla.

Arviot Suomen elinkeinoelämän vihreän siirtymän rahoitustarpeista vaihtelevat tavoitteiden kunnianhimon, toimialan ja arviointiin käytettyjen määritelmien mukaan. Kokonaisuutena liikutaan pienimmilläänkin yli 100 miljardin euron lisäinvestointien kokoluokassa vuosina 2020–2050 (3,3 mrd€/vuosi) ja kattavimmissa arvioissa lisäinvestointien tarve on 240 miljardia euroa samalla aikavälillä (8 mrd€/vuosi).

Investointikustannukset vihreään siirtymään eivät ole kuitenkaan pelkkiä menoja yrityksille. Suomalaisyritysten yhteenliittymä Climate Leadership Coalition sekä konsulttiyhtiö Boston Consulting Group arvioivat uudessa tutkimuksessaan, että vihreä siirtymä voi tuoda Suomelle 85–100 miljardin euron vientitulot vuoteen 2035 mennessä. Vastaavasti AFRYn ja EK:n yhteisselvityksessä suomalaisten ilmasto- ja yritysratkaisuja tuottavien yhtiöiden päästövähennyspotentialiaali eli kädenjälkipotentiaali on koko maan päästöjä suurempi.

Julkisen rahoituksen roolina on vauhdittaa investointeja sekä ratkaisujen käyttöönottoa erityisesti pullonkauloiksi tunnistetuilla alueilla.

Investointien toteutumisessa keskeisessä roolissa on investointiympäristön kehittäminen regulaation kautta. Määrällisesti tarvittavien investointien on välttämätöntä toteutua pääosin yksityisen sektorin toimesta. Globaalisti pääomien kohdentamisessa on otettu askelia kestävämpään suuntaan, mutta ensisijaisesti pääomat ohjautuvat tuotto-odotusten, ei vaikutusten mukaisesti.

Kaupallistaminen ja markkinoillemeno on tunnistettu suomalaisen innovaatiojärjestelmän ja –rahoituksen heikkoudeksi (mm. OECD). Vihreän siirtymän uusiin ratkaisuihin liittyen Suomessa on useita yrityksiä, joiden kehittämät innovatiiviset ratkaisut ovat erittäin lupaavia, mutta tarvitsevat julkista riskinjakajaa toteuttaakseen ensimmäiset suuren mittakaavan investointinsa.

TEMin vihreän siirtymän rahoituksen raportin mukaan julkisen yritysrahoituksen keskeinen pullonkaula Suomessa liittyy uusien ratkaisujen teollisen mittakaavan demonstraatioihin ja skaalaamiseen sekä laajemmin tuotannollisten investointien rahoitukseen. Julkinen rahoitus on kohdentunut pääosin TKI-instrumentteina kaupallistamista varhaisempaan vaiheeseen tai markkinaehtoisena rahoituksena korkeariskisimmän kaupallistamisvaiheen jälkeen.

Ilmatorahaston rahoitus vauhdittaa suuren ilmasto- ja ympäristövaikuttavuuden omaavien ratkaisujen kaupallistamista.

Ilmatorahaston tehtävänä on ilmastonmuutoksen torjunta, teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittaminen ja niihin liittyvän digitalisaation edistäminen. Ilmatorahasto rahoittaa

pääomalainoilla sekä muilla instrumenteilla päästövähennyksiä ja muita positiivisia vaikutuksia tuottavia kohteita.

Ilmatorahaston toiminta on asemoitu tarvittavaan riskienjakoon sekä vahvistamaan tunnistettua skaalaamisen kehityskohdetta. Ilmatorahaston yhtiöjärjestys, Ilmatorahastosta annettu laki, toimiohje ja strategia asemoivat toiminnan ensisijaiseksi tarkoitukseksi vaikutusten aikaansaamisen. Vaikutusten, kuten päästövähennysten, arviointi ja kytkeminen rahoitustoimintaan on Ilmatorahaston ydinosaamista.

Rahoitustoiminta käynnistyi vuonna 2021 ja Ilmatorahasto on tehnyt rahoituspäätöksiä 125,4 miljoonalla eurolla. Vuodesta 2023 yhtiön vuosittainen rahoituspäätösvolyymitarve on 130 miljoonaa euroa, minkä avulla pyritään vastaamaan yli miljardin euron tasolle vakiintuneelle Ilmatorahaston rahoituksen kysyntään.

Helsingissä 27.2.2023

Paula Laine

Ilmatorahaston toimitusjohtaja

Lähteet

1 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164478>

2 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164262>

Mahdollisuuksien mukaan kuvatkaa arvio toimenpiteiden vaikutuksista talouskasvuun ja julkiseen talouteen sekä näiden arvioiden taustalla olevat (tutkimus)lähteet.

-

Ruuskanen Sanna
Ilmastorahasto Oy

Mattero Saara
Ilmastorahasto Oy